

[Nederland, 2035. Na een grote overstroming – de vijfde in tien jaar – vindt een gezin in hun tuin een aangespoelde drenkeling. Geen unicum aldaar, vele burens hadden eerder al een spoeler op hun erf, toch ontwikkelt Sofie (Randy Fokke) gaandeweg een obsessie met de verdronken onbekende. Zij besluit in de tuin te blijven zitten, op de plek des onheils, tot zijn identiteit bekend is. Vanaf daar drijft zij steeds verder af van haar gezin. Ondertussen proberen haar vrouw Tara (Jip Smit), vader Maarten (Paul R. Kooij) en zoon Kees (Koen van der Molen) het hoofd boven water te houden in een moeras aan verzekeringen en afgeschoven verantwoordelijkheden.

Waterlanders is een magisch-realistisch, queer, poëtisch familiedrama over hoe we elkaar onder druk kunnen kwijtraken. Over of je moet proberen koste wat kost rechttop te blijven staan op steeds onvastere grond, of dat je soms juist beter wél bij de pakken neer kunt zitten.]

Scène tien

(Sofie in de tuin, praat tegen het afwezige lichaam.)

SOFIE Ik was een tijd een beetje gek. Niet supergek of zo. Maar gek genoeg. Aanstellerij, iedereen verliest z'n moeder. Pa verloor zijn vrouw, die ging de week daarna weer fluitend aan het werk. Maar in mijn leven zat een gaatje en het liep zomaar leeg. Je kunt het héél klein opvouwen, je leven. Ik raad het je niet aan vriend; eenmaal even gek geweest, blijft alles wat je doet verdacht. Daarna is het aan anderen of jouw gedrag acceptabel is, of reden tot zorg. Voor Tara en pa is mijn gedrag vaak reden tot zorg. Geheimpje? Dat ligt óók aan hen. Maar zij hebben niet een jaar in bed gelegen, zij hebben niet de schaduwen van de lamellen gevolgd over de muur van links naar rechts van 's ochtends vroeg tot 's avonds laat, dus aan hen kán het niet liggen. Maar dat is een onproductieve gedachte, dus daar moet ik een rood vlaggetje bij planten, zodat ik onthoud dat deze gedachte wel ín mij is, maar niet ván mij. Tegen jou praten is trouwens ook een rood vlaggetje. Tegen jou praten zal wel een hele vlaggenparade zijn.

(Tara komt naar buiten.)

TARA Niels de Vree. Twintig jaar. Vierdejaars student Agribusiness. Zijn ouders zijn vanochtend ingelicht.

(Korte stilte.)

SOFIE Kijk aan. Opgelost.

TARA *(lief)* Kom, ik help je met je spullen.
Soof.
(scherp) Soof.
Je had het beloofd.

SOFIE Lieverd –

TARA Zodra hij bekend was, zou jij naar binnen komen.

SOFIE Ik heb gewoon nog even – [nodig.]

TARA Nee. Het is nu andermans beurt om om die jongen te rouwen. Nu mogen zijn ouders. Zijn vriendinnetje.

SOFIE Ik voel gewoon –

TARA Jaahaa, jij voelt je schuldig.

SOFIE Dat is het niet, niet alleen, niet meer.
Wat zijn we nou aan het doen? Er zijn mensen dood –

TARA Dat weet ik, Soof.

SOFIE – en het is niet eens nieuws meer. Geen ophef, geen oproer, geen filmploegen. Een paar burens met drones, in het begin, *that's it*. Het kan niemand wat schelen.

TARA Denk je dat ik het niet héél erg vind van die jongen? Dat jij de enige bent die verdrietig is?

SOFIE Wat doen wij? Ons nestje schoon vegen.

TARA Ik heb jou niet zien vegen.

SOFIE Wij stropen de mouwen en we claimen ons geld, alsof dat het enige is wat ertoe doet. Alsof er dan niks verloren is gegaan. En dan plaatsen we nóg een gedenksteen op het inmiddels overvolle dorpsplein, en dan gaan we in ons schoongeveegde huisje zitten wachten tot dit nog een keer gebeurt. En dan gaan we weer hetzelfde reageren, alleen dan net wat slechter –

TARA Ja oké.

SOFIE – omdat het water net wat hoger komt –

TARA Ja oké.

SOFIE – en wij net wat opper zijn.

TARA JA OKÉ.

SOFIE Moeten we straks drie mensen uit de tuin slepen. Tien. God wat zullen we sterk worden.

TARA Dit doe jij. Dingen aan gort denken, puur als vingeroefening. Dingen net zo lang in de bek staren tot ze je opvreten.

SOFIE Eerste overstromingen zeiden we: 'Wacht maar, als er doden vallen, dán komt Den Haag wel in actie!' We gaan steeds vaker zulke regen krijgen. Dit gaat blijven gebeuren, en wij zitten hier een potje ziende blind te spelen. Kop in het zand, blijft je kop tenminste droog. Wie gaat er straks nog boeken schrijven?

TARA Boeken, wat, boeken, waarom gaat het nu ineens over boeken?

SOFIE Wie gaat er muziek maken? Bloemen planten? Wat gebeurt er met
schoonheid, met stilte? Als we straks zo druk zijn met overleven,
dat we aan leven niet meer toekomen?

TARA Je had me iets *beloofd*! Ik wíst dat ik die telefoon naar de politie had
moeten brengen. Dan was dat joch veel eerder bekend geweest –

SOFIE “Dat joch.”

TARA Dan was jij – ja, dat joch, gewoon een joch, ja – dan was jij naar
binnen gekomen voor jij je hoofd kon vullen met glazen
spatgedachten.

SOFIE Jij wil beweren dat je hier écht oké mee bent? Nergens bij stilstaan,
gewoon doorbeuken?

TARA Ja.

SOFIE Waarom?

TARA Omdat het geen zin heeft om er niet oké mee te zijn.

SOFIE Dingen blijven doen die we niet kunnen?

TARA Iedereen moet dingen doen die hij niet kan. Da’s het leven, je vreet
jezelf aan tot je op bent.

SOFIE En dat accepteer jij?

TARA Jij gaat mij de les lezen nu, echt waar?
...ik kan ook gewoon je slaapspullen afpakken.

SOFIE Ja, dat kan.

TARA Of de tuin in de fik steken.

SOFIE Die is nog te nat, dat brandt niet.

TARA De rook zou je al verjagen.

SOFIE Ik voel gewoon –

TARA Maar dit is niet het moment om te voelen. Altijd mag jij van alles
voelen, eindeloos voelen mag jij, maar nu even niet. God, Soof, wees
alsjeblieft even niet zo’n...

SOFIE Zo’n? Zeg het maar, zo’n?

TARA Zo’n vróúw.

SOFIE Daar zijn we.

TARA Het hele dorp praat inmiddels over jou.

SOFIE Wat maakt mij dat uit?

TARA Mij maakt het uit! Mij maakt het uit wat de burens van ons vinden. Ik
wil dat ze ons aardig vinden, dat ze ons –

(Tara stopt zichzelf.)

SOFIE "Normaal."
Jij wil dat de burens ons normaal vinden.
Jij wil een respectabele pot zijn, eentje die kan doorgaan voor.

TARA Het is geen misdaad om geaccepteerd te willen worden.

SOFIE Da's geen acceptatie, waar jij op jaagt.

TARA Jij laat mij dit echt alleen doen?

SOFIE Ik kan even niet doorbeuken.

TARA En alsnog neerkijken op mensen die dat wel lukt.

SOFIE Ik ben te moe. Jij ook.

TARA *(nukkig)* Ik ben niet moe.

SOFIE Ik zie het toch aan je.

TARA Ik ben *niet* moe. Als ik moe was, kon ik wel slapen 's nachts.
Het is hooguit gewoon even een beetje -
of ja, ook weer niet heel -
maar het is wel gewoon even een beetje -
even een beetje nou ja - even zo van, even zo van:
AAAAAAAAAH!!!!

(Korte stilte.)

TARA Ik weet niet of ik dit nog een keer kan. Nog een keer mijn vrouw kan zien veranderen in verzonken land.

SOFIE Ik was ziek toen.

TARA Ja, behalve dat ik dat nooit zo mocht noemen van jou. Wat jij had, dat veranderde per kwartier.

SOFIE *(hierdoorheen)* En trouwens, mijn moeder was net dood, mocht ik effe?
Dit is niet hetzelfde. Niet alles wat jij niet begrijpt is gelijk dát.

TARA Ik hoorde je heus wel tegen die jongen praten net.
Niet doen. Niet je hieraan overgeven.

SOFIE Dat is geen keuze.

TARA Dat is óók een keuze. Straks, als ons huis is gerepareerd, dán kunnen we uren lekker over gevoelens beppen. Als we ons geld hebben.

SOFIE Als we het al krijgen.

TARA We krijgen het.

SOFIE Deze keer, maar de volgende? Als ze het weer tien keer moeilijker maken?

TARA Doe ik het dan tien keer beter.

SOFIE Zonder slaap?

TARA Als het moet.

SOFIE En waar eindigt dat? Het kan toch niet zo zijn dat je een halve rechtenstudie moet hebben gedaan, enkel en alleen om je huis te kunnen herstellen?
We gaan al zo lang strijdend ten onder, we voelen onszelf niet eens meer zinken. Wat doet het met Kees? Hij ziet jou en pa elke dag onacceptabele dingen accepteren. Alles binnenboord houden. Jij zei het zelf. 'Hij wordt beschadigd en hij heeft niet door.'

TARA Wat vals om dat tegen me te gebruiken. Als jij je echt zorgen maakte om Kees dan hield je je woord en kwam je naar binnen. Je kunt niet daar blijven zitten en dan de moraalridder uithangen. Zolang je daar zit ben je hooguit een een een moraaltuinkabouter.

(Sofie schiet in de lach. Tara moet ondanks zichzelf ook lachen.)

TARA *(lachend)* Het is niet grappig.

SOFIE Topgrap, een moraaltuinkabouter.

TARA Hou op.

(Stilte.)

TARA *(met diepe stem)* Dag freule.

SOFIE Taar –

TARA Bent u nog steeds de weg kwijt?

SOFIE Niet doen.

TARA Is uw echtgenoot nog altijd hulp halen? Ik weet niet of die nog terugkomt, hoor.

SOFIE Wil je hier alsjeblieft mee stoppen?

TARA *(zelf ook gegeneerd)* Tut-tut-tut. Komt u anders zolang met mij mee? Niet bang zijn, ik kan u beschermen.

SOFIE Taar, stop.

TARA *(als zichzelf)* Ik zou ook weleens depressief willen zijn. Alles uit mijn klauwen laten flikkeren en gewoon lekker gaan liggen, dat zou ik ook wel willen.

SOFIE Dat wil je niet.

TARA Maar ja, als mensen als ik dat gaan doen, wat moeten mensen als jij dan nog?

(Ze gaat op haar knieën zitten en vouwt haar handen samen.)

TARA Soof. Ik smeeek je. Kom naar binnen.
Ik vraag je niet, ik smeeek je. Ik heb je nog nooit eerder om iets
gesmeekt.

*(Als Sofie blijft zitten komt Tara overeind, ze loopt naar de schuur, pakt de tuinslang, rolt
deze af en richt de kop op Sofie.)*

TARA Naar binnen.

SOFIE Lieverd.

TARA Naar binnen. Ik zet hem aan. Ik maak geen grapje.

SOFIE Weet ik.

TARA Ik maak je ziek als dat nodig is.

SOFIE Als dat is wat je moet doen.

TARA Ík doe dit niet...! Naar binnen.

SOFIE Het spijt me.

(Tara laat de slang zakken.)

TARA Dit? Gaat dít nou zijn wat ons uiteen drijft?
Ik zal je iets zeggen wat ík nou eens voel: als jij niet naar binnen
komt dan breekt er iets. Begrijp je wat ik zeg? Dan gaat er iets
onherstelbaar kapot.

(Tara loopt weg.)